

Edasi

EKP Tartu Linnakomitee, EKP Tartu Rajoonikomitee, Tartu Linna Tööraha Saadikute Nõukogu ja Tartu Rajooni Tööraha Saadikute Nõukogu häälekandja

Nr. 94 (6475)

NELJAPÄEVAL, 22. APRILLIL 1971

XXIV aastakäik

Intervjuu

Harjumusest või ebatäpsest vaatast nii oma igapäevasesse töösse sukelatud valmiskoolmeisterid kui ka noored elukutsevalijad tihti mööda õpetaja ja teaduse, õpetaja ja katsetuste, õpetaja ja uurimuste ühendusest.

«Hea õpetaja, tark õpetaja peab täna ja veel rohkem homme teadust tundma, selle saavutusi iga päev rakendama, ja kõige parem — ise oma eriaines või pedagoogilistes probleemides midagi uurima, looma, muutma.»

Viimati öeldut rõhutas vabariigi haridusminister Ferdinand Eisen, lubanud oma kabinetis Tallinna Tõnismäel ajakirjanikule jutuaajamise teemal «Õpetaja ja teadus». Siin selle sisu.

«Tänapäeval on õpetajate teaduslik uurimistegevus igapäevase koolitöö kõrval mitte mingi perspektiivitu koormus või puhtisiklik harrastus, vaid ühiskondlikult vajalik ja tervitav nähtus.

Selles tegevuses ilmneb koolile kolm, isegi neli tähendust.

Esiteks. Praktikaga, igapäevase koolitööga seotud teadus väga tihedalt. Pedagoogikateadusel on seega kasutada lai katsepõld; ilma sellele toetumata, kabinetis, midagi teha ei saa. Mahakirjutamine ja üldiste spekulatiivsete arutluste aeg sai ammu läbi. Oleme väga tihedasti seotud näiteks kaasaegse eksperimenditaolpsühholoogiaga, mis avastab ka pedagoogika kasutusse järjest uusi seaduspärasusi. Kui viimati analüüsiiti kõikide Liidu pedagoogika uurimisinstituutide tegevust, heideti paljudele ette abstraktseid arutlusi. Ei ole veel kõikjal levinud uurimise metodoloogias eksperiment, sotsioloogiline meetod. Meie uurimis- instituutide selles osas etteheiteid ei tehtud, leiti õiget teed minevat. Uurimisinstituutide metodoloogia teemadel korraldatakse tänava üliühiduline nõupidamine Tallinnas, meie Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi baasil. Loodame, et TRÜ pedagoogikakateeder lõbb kaasa.

Teiseks. Kui õpetaja valib endale ühe uurimisteema, siis muudab vajalike tähelepanekute tegemine, uusima kirjanduse lugemine, katsetamine ja uute töövõtete juurutamine teda erksamaks ka teiste kogemusi rakendama, tundlikumaks kõigile uutele mõtetele. Ei ole kahtlust, et juurdlemine oma probleemi kallal avarab pilku teiste tegevuse, isegi teiste valdkondade nägemiseks ja hindamiseks. Oma töö on nagu pinnakobestus üldse teaduse ideede vastuvõtmiseks ja kasutamiseks. Mida rohkem õpetajaid näeb vaeva teaduslike probleemide kallal, seda aktiivsemalt kujuneb õige ühiskondlik arvamus mitmesuguste koolielu nähtuste ümber, seda hõlpsamini saab üle inertsusest, teadus tungib kiiremini ja laiemal rindel sisse koolipraktikasse.

Kolmandaks. Meie väikeses vabariigis ei saa luua kutseliste uurijate arvukat armeed ega asutada mitut pedagoogika

«Õpetaja võib öelda kaaluka sõna teoorias»

uurimisinstituuti nagu näiteks Ukrainas. See teeb õpetajate kaasalöömise hädarajalikuks. Pole kaugeltki ka õige loota ainult teiste vabariikide uurimuste tulemustele, nõutada valmisretsepti. Muidugi on neil uurimustel suur väärtus ka meie vabariigile. Kuid igal instituudil, iga vabariigi pedagoogikal peaks olema eelkõige teooria enda ja praktika huvides oma ilme. Teaduslik looming saab nii ka suurema kandepinna, üldine edasimineku saab suuremat hoogu. Ega's lapsed ja õpilased ning töötajad ei ole igal pool täiesti ühesugused.

Neljandaks. Kuskohalt peaksid kooliteadlased siis välja kasvatama, kui mitte koolist endast.

Nii vaadates pakub kool noorele spetsialistile küllalt perspektiivse, võimaldab eneseavaldamist ja arendamist. Edasi läheb tegelikult kaks teed: üks õppimise-õpetamise, kasvatamise ja haridusliku korraldamise haru, teine — spetsialiseerumine oma eriaines võetud teemal. Üks siis põhiliselt Tartu Riikliku Ülikooli pedagoogikakateedri juhendamisel, teine vastava distsipliini kateedri juures. Ka see teine tee toob sageli hea spetsialisti hiljem haridusküsimuste juurde, nagu hea praktikapedagoog võib öelda omakorda kaaluka sõna pedagoogikateaduses.

Kandidaadikraadi kättesaamistega seotub kaks probleemi.

Enne, kui teadlasetiitlid kooli hakkavad jääma, peab materiatne stimuleerimine suagi ulatuma. Praegune 10 rubla palgalisa ei innusta ka suurimat koolipatriooti; teiseks — vakantsid kohti teaduslikuks tegevuseks jätkub veel mõni aeg instituutides ja mujal.

Pedagoogikakandidaatide pere hakkas tihedamalt täienema pärast seda, kui Tartu ülikooli pedagoogikakateeder moodustas uurimisgruppid. Esialgu ühe 1962. aastal. 47 õpetajat alustas töökasvatuse, raskestikasvatatuse ja didaktika sektsioonis. Kaheaastase kursuse lõpetas küll ainult 12, aga uus vastuvõtt kolmeks aastaks tõi huvilisi juba 87. Käsile võeti õppetöö individuaalseerimine, programmõpe, raskestikasvatatavus ja ideelis-politiline kasvatus. Neist lõpetas 42. 1966. aastal suurenes vastuvõtt 104-le. Huvituti didaktikast, pedagoogilisest psühholoogiast, kooliajaloo, matemaatika meetodikast. Neljas komplekteerimine oli 1969. aastal kooliajaloo, pedagoogilisest psühholoogiast ja kasvatustöö alale. Vahepeal, 1967. aastal alustati samalaadset Pedagoogika Uurimisinstituuti ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi baasil.

Ärksam jagu õpetajaist on uurimisgruppide tegevusest nii haaratud, et ei taha aja täis- saamisel laiali minna. Otsitakse võimalusi ikka uuesti kohtuda ning ühiselt, koordineeritud töö-

ga midagi korda saata. Kursus- lased on TRÜ pedagoogikaka- teedriga ja Vabariikliku Opetajate Täiendusinstituudiga pide- vas läbikäimises; loenguteks, ar- vestusteks ja probleemide aru- tamiseks käiakse koos mõned päevad jaanuaris, märtsis ning 2—3 nädalat juulis.

Programmis seisavad kõigile ühiselt filosoofia, teadusliku uuri- mise meetodika, lapse- ja peda- googiline psühholoogia, kasvatus- teooria, didaktika, võrdlev peda- googika, rahvusvahelised problee- mid, siis kitsamad küsimused juba sektsioonide kaupa.

Kursuslastest on jõudnud aspi- rantuuri pedagoogid P. Lehestik, V. Lulla, E. Vapper, A. Benno, M. Pedajas, J. Ots, L. Päss, A. Su- kamägi, V. Eksta. Iseseisvalt töö- tavad väitekirja kallal V. Ratas- sepp, M. Rute ja H. Ojasild. Kaitsnud on endised kursuselased H. Rannap, S. Hermann, K. Saks, G. Karu. Viimasel ajal on tulnud 3—4 kaitsmist aastas, mis näitab elavnemise tendentsi pedagoogide hulgas.

Uurimishimulistega, kes kur- sused läbi teinud, peame midagi ette võtma. Energia kasutamata jätmine oleks pillamine. Murra- megi pead, missugune organi- satsiooniline lahendus sobib. Mõtte oleme viinud vabariigi ülemnõukogusse ja saanud kin- nituse rajada õpetajate uurimistöö ühiskond- lik instituut. See eeldaks teadusliku sekretäri töölevõti- mist ja ühiskondliku nõukogu moodustamist. Sekretär koordi- neeriks tegevust, muretses ni- mekatest teadlastest juhenda- jaid, kooskõlastaks probleeme pedagoogika teadusliku uurimi- se instituudiga jne. Temaatika peaks sobima enam-vähem ka viimase perspektiivplaanidega, mis iseenesest mõista lähtuvad aktuaalsematest probleemidest ja vajadustest.

Üldpedagoogilised ja ülddidak- tilised küsimused on kahtlemata olulised ja ministeeriumi insti- tuut nendega tegelebki. Edaspidi peaks ehk rohkem praktikasse sisse elama — praktitsismi las- kumata — ning seda soodustaks arvatavasti ühiskondliku insti- tuudi loomulik elulähedus.

Meie aeg on aktiivne uute õpikute, töövihikute, programmi- de koostamise aeg. Neid nõuab üleminek üldisele keskhariidusele, õppesisu kaasajastamine. Loo- dav koolikirjandus, kaasa arva- tud programmid, mõnesugused juhendid, võiksid rohkem sisal- dada äsja teadusse astunud prak- tikute uurimistööd. Originaal- õpikute taseme tõstmiseks saame veel üsna palju ära teha. Rõõ- biti sellega vajab meetodika kii- ret värskendamist parimate ko- gemuste üldistamise läbi. Uued programmid seisavad kohati va- na meetodikaga vastuolus, mis raskendab nii õppimist kui ka õpetamist.

Ma arvan, et teadus ei jää, ei tohigi jääda tänapäeva õpetajale kaugeks. Oleks vale arvata, et need, kes lõpetavad Tartu Riik- likus Ülikoolis mingi aine peda- googilise haru, või saavad Tal- linna Pedagoogilise Instituudi diplomi, peavad jääma kitsalt praktikuteks, kelle hääli jõuab ainult õpilasteni. Uurimiskursus- tega on paljusid tegutsema ära- tatud — siinjuures tänu TRÜ pedagoogikakateedri rahutule ja otsivale vaimule —; kavatsesid ühiskondlik instituut innustaks ja aitaks pedagoogikateadusele lähemale ehk veelgi suurema hulga asjast huvitatud, ärksa- meelseid ja püsivaid õpetajaid.»

Viisaastakul õpetajate palgad tõusevad, kahtlemata edaspidigi koos elatusetase tõusuga. Võib-olla viiakse kunagi sisse õpetajate atesteerimine ja selle- le vastavalt ka muudatused õpe- tajate tasustamises; suureneb ehk koolitööküli lisatasu teadusli- ku kraadi eest; teistest küljest — kui meie instituudid on teadlas- tega varustatud, siis hakkavad pedagoogika- ja teiste teaduste kandidaadid kindlasti rohkem kooli jääma, küll õpetama, küll juhtima.

E. ZIMMER